

Ny Bokin'i Joela sy ny Fiangonana Advantista Mitandrana ny Andro Fahafito Laodiseana - Laharana fahasivy amby telopolo

Jeff Pippenger
2026-02-02

လၢၤ နၢၤမၤပုၤပုၤ

Ny fizahan-toetra anatin'ny vato fehizoro omega, izay manaraka ny fizahan-toetra ivelany amin'ny fototra alpha tamin'ny 2024, dia mitaky famaritana ny “trano firaketana” sy ny “hanina” izay tehirizina ao amin'ny trano firaketana. Ara-paminaniana io fizahan-toetra io, ary manana tsipika anatin'ny ivelany amin'ny fahamarinana. Moa va ny firavaka no sisa tavela araka an'i James White, sa ny fahamarinan'ny Tenin'Andriamanitra? Samy izy roa ireo.

Tamin'ny 9/11, ny olon'Andriamanitra dia nantsoina hihinana ilay boky kely sy hiverina amin'ireo lalana tranainin'i Jeremia, izay nametrahana ny fanorenana tamin'izany. Tamin'ny 9/11, dia hita fa rehefa nasaina nandrefy i Jaona, ao amin'ny Apokalypsy tonto faha-11, dia zavatra roa no nasaina horefesiny. Nomena baiko izy handrefy ny tempoly sy ireo mpivavaka ao anatin'ny. Nomena baiko izy hanilika ny kianja ivelany tamin'ireo 1,260 taona izay nanitsakitsahan'ny jentilisa ny fitoerana masina sy ny tafika. Ny fitoerana masina sy ny tafika dia ny tempoly sy ireo mpivavaka ao anatin'ny.

Tamin'ny 2023, ilay anjely iray ihany izay nidina tamin'ny 9/11 dia nidina indray, ka nanokatra ny hafatry ny Antso amin'ny Mamatonalina, ary avy eo tamin'ny 2024 dia nisy ny fitsapana ivelany fototra mikasika ny hoe mbola mametraka ny fahitana ihany ve ny tandindon'i Roma, tahaka ny nataony ho an'ny Millerites.

Ny “varavarankely misokatra” any an-danitra dia manondro ny fahatongavan'ny fitsapana omega anatin'ny ho an'ny tempoly sy ny fiantsoana hoe “miverena.” Mitaky famantarana tandindona roa io fitsapana io. Rehefa tonga ny anjely fahatelo tamin'ny 1844, ary avy eo indray tamin'ny 9/11, dia nolazaina tamin'i Jaona mba handrefy ny tempoly sy ireo mpivavaka ao anatin'ny, ka izany no mamantatra asa ara-paminaniana momba ny fandrefesana ny tempoly sy ny mpivavaka amin'ny 2023. Mametraka ny fanontaniana i Malakia hoe inona ny “trano fitahirizana,” ary inona ny “hanina?” Ireo fanontaniana ireo ihany koa, ao amin'ny nofin'i Miller, dia hoe inona ny “vata,” ary inona ny “firavaka.”

Ny nofin'i Miller dia manondro ny varavarankely misokatra any an-danitra ho ilay toerana ananganana ny fiangonana mpandresy ao amin'ny Apokalypsy tonto fahasivy ambin'ny folo, mitafy rongony fotsy madinika, mba hitaingina ny soavaly fotsin'ny tafiky Jehovah Tompon'ny maro. Ny varavarankely misokatra no toerana androtsahana ny fitahiana na ny ozon'i Malakia. Ny varavarankely misokatr'i Miller no toerana anesorana ny fako sy ananganana ny firavaka sarobidy ao anatin'ny fitoerany.

Ny firesahana voalohany momba ny varavarankelin'ny lanitra dia hita ao amin'ny tantaran'i Noa, ary rehefa nosokafana ireo varavarankely ireo dia nisy orana efapolo andro sy efapolo alina. Rehefa misokatra ny varavarankely dia olona valo no ao anatin'ny sambo-fiara. Ny batisa tao amin'ny Ranomasina Mena dia nampiditra fivahinianana efapolo taona mandra-piampitana ny Jordana. Rehefa natao batisa tatỳ aoriana teo amin'io toerana io indrindra Kristy, dia nentin'ny Fanahy ho any an-efitra Izy efapolo andro. Rehefa natsangana tamin'ny maty Izy, araka ny asehon'ny batisa nataony ho tandindona, dia nampianatra ny mpianatra efapolo andro talohan'ny niakarany ho any an-danitra.

Rehefa miova avy amin'ny fiangonana mpiady ho amin'ny fiangonana mandresy ny fiangonana, dia hanjaka mandritra ny efa-polo taona i Davida mpanjaka, izay telopolo taona. Ny fiangonana mandresy dia aseho amin'ny alalan'ny mpaminany, ny mpisorona ary ny mpanjaka. Ny mpaminany izay telopolo taona tamin'izy nanomboka ny fanompoany naharitra roa amby roapolo taona dia i Ezekiela, ary nanomboka izany fanompoana izany izy, rehefa nisokatra ny lanitra.

Ary izao no niseho tamin'ny taona fahatelo, tamin'ny volana fahefatra, tamin'ny andro fahadimin'ny volana, raha tany amin'ny babo teo amoron'ny ony Kebara aho, dia nisokatra ny lanitra, ary nahita fahitan'Andriamanitra aho. Ezekiela 1:1.

Tamin'ny faha-telo taonany i Josefa dia nanomboka nanjaka tamin'ny maha-mpisorona azy, ary niatrika ny rivotra avy any atsinanana, dia ny finoana silamo, izay nitondra krizy nihamafy ka nahafahan'i Egipta, ilay dragona izay miampatra ao anatin'ny ranomasina, nampihatra fitondrana iray maneran-tany. Tao anatin'izany krizy izany dia nanangona ny hanina ho ao amin'ny trano fitahirizana i Josefa.

Tamin'ny volana Jolay 2023, dia nisy feo re tany an-efitra, ary avy eo ny Liona avy amin'ny firenen'i Joda dia nanomboka nanokatra ny tombo-kasen'ny hafatry ny Fitarainan'ny Mamatonalina. Tamin'ny 2024, ny fizahan-toetra ivelany alfa fototra dia nanavaka sokajy roa, ary nitohy ny fizotry ny fanokafana ny tombo-kase. Ankehitriny amin'ny 2026, dia tonga ny fizahan-toetra anatin'ny omega ao amin'ny tempoly izay mbola hanavaka indray sokajy roa.

Herinandro masina izay nanamafisan'i Kristy, amin'ny maha-Iraky ny Fanekena Azy, ny fanekena tamin'ny maro dia ny kianja ivelany sy ny fitoerana masina. Ny 22 Oktobra 1844 mandra-pitsanganan'i Mikaela (tahaka ny nataony tamin'ny faran'izany herinandro masina izany, raha notoraham-bato Stefana) no ny fitoerana masina indrindra. Ny andro firavoravoana amin'ny lohataona dia tanteraka tao anatin'ilay herinandro masina, ka izy ireo no alfa-n'ny andro firavoravoana; ary ny andro firavoravoana amin'ny fararano, dia ny trompetra amin'ny andro voalohany, ny Andro Fanavotana amin'ny andro fahafolo, ary avy eo ny fetin'ny tabernakely hatramin'ny andro fahadimy ambin'ny folo ka hatramin'ny andro faharoa amby roapolo, no omega-n'ny andro firavoravoana.

Tahaka izany koa, ireo tandindona izay mifandray amin'ny fiavian'i Kristy fanindroany dia tsy maintsy ho tanteraka amin'ny fotoana voatondro ao amin'ny fanompoam-pivavahana ara-tandindona. Teo ambanin'ny rafitra natsangan'i Mosesy, ny fanadiovana ny fitoerana masina, na ny Andro Lehiben'ny Fanavotana, dia natao tamin'ny andro fahafolon'ny volana

jiosy fahafito (Levitikosy 16:29–34), raha ny mpisoronabe, rehefa avy nanao fanavotana ho an'ny Isiraely rehetra, ka tamin'izany no nanesorany ny fahotany hiala tao amin'ny fitoerana masina, dia nivoaka ka nitso-drano ny vahoaka. Toy izany no ninoana fa Kristy, Mpisoronabentsika Lehibe, dia hiseho hanadio ny tany amin'ny fandranganana ny ota sy ny mpanota, ary hitso-drano ny olony miandry Azy amin'ny tsy fahafatesana. Ny andro fahafolon'ny volana fahafito, dia ilay Andro Lehiben'ny Fanavotana, fotoana fanadiovana ny fitoerana masina, izay tamin'ny taona 1844 dia nifanandrify tamin'ny faha-roapolo amby roa amin'ny Oktobra, no noheverina ho fotoana hahatongavan'ny Tompo. Izany dia nifanaraka tamin'ireo porofo efa naseho rahateo, fa ny 2300 andro dia hifarana amin'ny fararano, ary toa tsy azo notoharina izany fehin-kevitra izany.

“Ao amin'ny fanoharana ao amin'ny Matio 25, ny fotoana fiandrasana sy torimasoa dia arahin'ny fihavian'ny mpampakatra. Izany dia nifanaraka tamin'ireo fanaporofa vao naseho teo, na avy amin'ny faminaniana izany na avy amin'ireo tandindona. Niteraka faharesen-dahatra lalina momba ny fahamarinan'izany ireo; ary ny ‘antso amin'ny misasakalina’ dia nambaran'ny mpino an'arivony.”

“Toy ny onjan-dranomasina goavana no nanafotra ny tany izany hetsika izany. Niala avy tao an-tanàna ho any an-tanàna, avy tao an-tanàna kely ho any an-tanàna kely, ary hatrany amin'ireo faritra ambanivohitra lavitra indrindra no nielezany, mandra-pifoha tanteraka ny vahoakan'Andriamanitra izay niandry. Nanjavona teo anoloan'izao fanambarana izao ny firehan-kevitra tafahoatra, tahaka ny fanala maraina levon'ny masoandro miposaka. Hitan'ny mpino fa nesorina ny fisalasalany sy ny fisorovoroany, ary ny fanantenana sy ny fahasahiana no namelombelona ny fony. Afaka tamin'ireny fihogaram-pefy ireny ny asa, dia ireo izay miseho mandrakariva raha misy fientanentan'olombelona nefa tsy eo ny herin'ny Tenin'Andriamanitra sy ny Fanahiny mifehy. Nitovy toetra tamin'ireny vanim-potoanan'ny fietrena sy ny fiverenana amin'i Jehovah ireny izany, izay tao amin'ny Isiraely fahiny no nanaraka ny hafatry ny fananarana avy tamin'ny mpanompony. Nitondra ireo toetra mampiavaka ny asan'Andriamanitra amin'ny andro rehetra izany. Tsy hafaliana feno fihetseham-po tafahoatra no nisy, fa kosa fandinihana lalina ny fo, fiaiken-keloka noho ny ota, ary fialana amin'izao tontolo izao. Ny fiomanana hihaona amin'ny Tompo no vesatry ny fanahy nijaly mafy. Nisy vavaka naharitra sy fanokanana tsy nisy fepetra ho an'Andriamanitra.” The Great Controversy, 400.

Ny fety amin'ny lohataona dia tanteraka tamin'ny herinandro masina, ary ny ranonorana voalohany na alfa dia nararaka tamin'izay tamin'ny Pentekosta, ka izany no naneho mialoha ny firotsahan'ny ranonorana farany amin'ny fety amin'ny fararano. Ireo fety amin'ny lohataona ireo dia aseho ao amin'ny Levitikosy 23, andininy iray ka hatramin'ny roa amby roapolo. Ny fety amin'ny fararano kosa dia ao amin'ny andininy 23 ka hatramin'ny 44. Ny 2300 taona dia mitondra anao ho amin'ny 1844. Andininy roa amby roapolo ho an'ny fety amin'ny lohataona ary andininy roa amby roapolo ho an'ny fety amin'ny fararano. Vondrona roa misy roa amby roapolo ao amin'ny toka faha-roa amby roapolo.

Ny Fetin'ny Trompetra dia fampitandremana fa hisy fitsarana ao anatin'ny folo andro, ary ny Fetin'ny Tabernakely dia fankalazana amim-pifaliana noho ny fahotana izay voavela tamin'ny

Andro Fanavotana. Ny Sabata sy ny andro fahavalo aorian'ny fety dia maneho ny fitsaharana sabata mandritra ny arivo taona ho an'ny tany.

Fa, ry malala, aza odian-tsy hita izao zavatra iray izao: fa ny indray andro amin'ny Tompo dia tahaka ny arivo taona, ary ny arivo taona dia tahaka ny indray andro. 2 Petera 3:8.

Ny anjely voalohany dia nanambara ny fisokafan'ny fitsarana, ary eo amin'izany ambaratonga ara-paminaniana izany, ny taona 1798, izay “fotoan'ny farany” araka an'i Daniela, no fahatanterahan'ny fetin'ny trompetra; kanefa tamin'ny 11 Aogositra 1840, ny hafatra tsy voaisy tombo-kase nentin'ilay anjely voalohany tamin'ny 1798 dia nomen-kery tamin'ny fahatanterahan'ny faminanian'ny loza faharoa. Ny finoana silamo dia anisan'ny fampitandremana amin'ny fetin'ny trompetra, izay manambara ny andro fitsarana manatona.

Ho an'ireo izay vonona hahita, ny fety amin'ny fararano, dia ny Trompetra sy ny Tabernakely, dia maneho fety Alfa sy Omega, ary ny fitsarana no eo afovoany. Tsy kisendrasendra akory ny nanondroana ireo fety ireo ao amin'ny Levitikosy faha-telo amby roa-polo. Ny isa telo amby roa-polo dia tandindon'ny fanavotana amin'ny rà. Tsy kisendrasendra akory koa fa amin'ny andro voalohan'ny volana fahafito no ankalazana ny fety voalohany, ary amin'ny andro faharoa amby roa-polo no ifaranan'ny fety farany. Ny fetin'ny Trompetra no litera voalohany amin'ny abidia hebreo, ny Andron'ny Fanavotana no litera afovoany, ary ny fetin'ny Tabernakely no litera faharoa amby roa-polo amin'ny abidia hebreo.

Ny toko fahatelo amby roapolo, andininy faha-23 ka hatramin'ny faha-44 ao amin'ny Levitikosy, dia andininy roa amby roapolo napetraka ao anatin'ny “rafitry ny fahamarinana.” Ny andro fahafolo eo afovoany dia manondro fizahan-toetra, fa ny folo dia tandindon'ny fizahan-toetra, ary ny Andro Fampihavanana no toerana anoratana sy amahana ny fikomian'ireo very, ary izany fikomiana izany dia asehon'ny litera fahatelo ambin'ny folo amin'ny abidy hebreo. Ny litera eo afovoan'ny teny hebreo hoe fahamarinana dia ny fahatelo ambin'ny folo, ary mifanaraka amin'ny andro fahafolo amin'ny volana fahafito izany, ary amin'ny maha-mari-dalana azy dia mitana ny toetra ara-paminaniana ananan'ny abidy hebreo sy io andro voafaritry io. Ny fitambaran'ny folo sy ny telo ambin'ny folo dia telo amby roapolo. Ny fitopolo no fitambaran'ny 10 avo heny 7, ary ny andro fahafolo amin'ny volana fahafito koa dia mitovy amin'ny fitopolo, izay tandindon'ny fiafaran'ny fotoam-pahasoavana.

Dia nanatona an'i Jesosy Petera ka nanao hoe: Tompo ô, impiry no hanotan'ny rahalahiko amiko, ka havelako izany? hatramin'ny impito va? Hoy Jesosy taminy: Tsy lazaiko aminao hoe, Hatrany amin'ny impito ihany; fa, Hatrany amin'ny impitopolo fito. Matio 18:21, 22.

Nokapaina heny sy sivifolo taona no notapahina ho an'i Isiraely fahiny. Ireo taona ireo dia notapahina tamin'ilay telo arivo sy roanjato taona ka naseho ho fito-polo herinandro, koa dia nampahafantarina i Jesosy fa efajato sy sivifolo no fetran'ny androm-pahasoavana, izay asehon'ny “fito-polo” herinandro ao amin'ny Daniela toko faha-sivy.

Fitopolo herinandro no voatendry ho an'ny firenenao sy ho an'ny tanànanao masina, mba hamitana ny fahadisoana, sy hampitsahatra ny ota, sy hanao fanavotana noho ny heloka, sy

hampiditra fahamarinana mandrakizay, sy hamehezana ny fahitana sy ny faminaniana, ary hanosotra ny Iray Masina indrindra. Daniela 9:24.

Ny teny hebreo nadika hoe “voakapa” dia eto amin’ity andininy ity ihany no ampiasaina ao amin’ny Testamenta Taloha, ary ny heviny dia hoe “voatendry na voadidy.” Tsy mitovy amin’ity teny fampiasa matetika izay adika hoe “voakapa” izany, izay miorina amin’ny nanapahan’i Abrama ny fanatitra tamin’ny dingana voalohan’ny fanekena ao amin’ny Genesisy fahadimy ambin’ny folo. “Voatendry” sy “voadidy” fa hanana efajato sy sivifolo taona ho fotoam-pitsapana i Isiraely, ary avy eo dia ho voakapa hiala amin’ny maha-vahoakan’ny faneken’Andriamanitra azy. “Fanapahana” roa samy hafa: ny iray izay maneho ilay fe-potoana ho fotoam-pitsapana izay “voakapa” avy tamin’ny isa lehibe kokoa tamin’ny alalan’ny isa fitopolo, ary rehefa “voakapa” tsy ho eo am-bavany ny “divay vaovao” ao amin’i Joela, dia mihidy ny fotoam-pitsapana. Ny fitopolo dia maneho ny fiakaran’ny fotoam-pitsapana.

Ny fety amin’ny fararano dia mitana ireo dingana telo ao amin’ny teny hebreo hoe “fahamarinana.” Ny fety amin’ny fararano dia manomboka ao amin’ny Levitikosy 23:23, ny mari-pamantarana afovoan’ny Andro Fanavotana dia ny andro fahafolo sy ny litera fahatelo ambin’ny folo, izay mitovy amin’ny 23, ary ny fetin’ny Tabernakely dia mifarana amin’ny andro faharoa amby roa-polo, ary avy eo dia misy Sabata lehibe manaraka ny fety, ary ny andalan-teny dia mifarana ao amin’ny 23:44.

Ny Levitikosy dia midika ny fisoronana levitika. Ny fety amin’ny lohataona dia aseho ao amin’ny toko 23:1–22, ary avy eo ny fety amin’ny fararano dia aseho ao amin’ny 23:23–44. Ny fety amin’ny lohataona dia asehon’ny andininy roa amby roapolo, ary ny abidy hebreo dia misy litera roa amby roapolo. Ny fety amin’ny fararano koa dia apetraka ao anatin’ny andininy roa amby roapolo. Ny fetin’ny trompetra dia manambara ny fanatonan’ny fitsarana amin’ny Andro Fanavotana. Avy eo ny fetin’ny Tabernakely dia maharitra fito andro, ary mifarana amin’ny andro faharoa amby roapolon’ny volana fahafito. Ny voalohany amin’ireo fito andro ireo dia Sabata ara-pombafomba, tahaka izany koa ny andro fahavalo, izay andro manaraka ny fety fito andro. Ny andro voalohany sy ny andro fahavalo no mahatonga ny andro fahavalo ho tandindon’ity fahavalo izay avy amin’ny fito.

Lazao amin’ny Zanak’Isiraely hoe: Amin’ny andro fahadimy ambin’ny folo amin’ity volana fahafito ity no hisy ny Fetin’ny Tabernakely ho an’i Jehovah mandritra ny hafitoana. Amin’ny andro voalohany dia hisy fiantsoam-pivavahana masina; aza manao raharaha fanompoana akory amin’izany. Hafitoana no hanateranareo fanatitra atao amin’ny afo ho an’i Jehovah; amin’ny andro fahavalo dia hisy fiantsoam-pivavahana masina ho anareo; ary hanatitra fanatitra atao amin’ny afo ho an’i Jehovah ianareo; fivoriana lehibe izany, ary aza manao raharaha fanompoana akory amin’izany. ... Ary amin’ny andro fahadimy ambin’ny folo amin’ny volana fahafito koa, rehefa voaangonareo ny vokatry ny tany, dia hankalaza fety ho an’i Jehovah hafitoana ianareo; amin’ny andro voalohany dia sabata, ary amin’ny andro fahavalo dia sabata. Levitikosy 23:34–36, 39.

Ny Sabata ara-pomba amin’ny andro fahavalo dia maneho ny Sabatan’ny arivo taona, izay manaraka ny fetin’ny Tabernakely. Ny fivahinianan’ny Isiraely fahiny tany an-efitra nandritra ny

efa-polo taona dia tsarovana amin'ny fipetrahana ao anaty trano lay mandritra ny andron'ny fetin'ny Tabernakely, ary izany dia maneho tsy ny firotsahan'ny ranonorana aoriana ihany, fa koa ny fotoan'ny fahorian'i Jakoba, rehefa ny anjely no nitarika ny mahatokin'Andriamanitra ho any an-kavoana sy any an-tendrombohitra ho fiarovana.

“Tamin'ny andro fahoriana dia nandositra ny tanàna sy ny vohitra izahay rehetra; nefa nenjehin'ny ratsy fanahy, izay niditra tao an-tranon'ny olona masina nitondra sabatra. Nasandratr'izy ireo ny sabatra hamonoana anay, saingy tapaka izany ka latsaka tsy manan-kery tahaka ny mololo. Dia samy niantso mafy andro aman'alina izahay rehetra mba hahazo fanafahana, ary niakatra teo anatrehan'Andriamanitra izany fitarainana izany. Niposaka ny masoandro, ary nijanona ny volana. Nitsahatra tsy nikoriana ny rano velona. Nisy rahona maizina sady mavesatra niakatra ka nifandona. Kanefa nisy toerana iray mazava, feno voninahitra maharitra, izay nivoahan'ny feon'Andriamanitra tahaka ny feon'ny rano be, ka nampihorohoro ny lanitra sy ny tany. Nisokatra sy nikatona ny habakabaka, ary nihovitrovitra mafy. Nihozongozona tahaka ny zozoro eo amin'ny rivotra ny tendrombohitra, ka nanipy vatolampy rovitra manodidina. Nangotraka tahaka ny vilany ny ranomasina, ka nanipy vato ho eny amin'ny tany. Ary raha niteny ny andro sy ny ora hahatongavan'i Jesosy Andriamanitra, sady nanolotra ny fanekena mandrakizay tamin'ny vahoakany, dia nanao fehezanteny iray Izy, avy eo nijanona kely, raha nihodinkodina namakivaky ny tany ny teny. Ny Isiraelin'Andriamanitra dia nijoro, ny masonry nibanjina niakatra, nihaino ny teny araka ny nivoahany avy tamin'ny vavan'i Jehovah sy nihorona namakivaky ny tany tahaka ny fikotroky ny kotrokorana mafy indrindra. Tena masina sady mampangovitra izany. Tamin'ny faran'ny fehezanteny tsirairay dia niantso mafy ny olona masina hoe: Voninahitra! Haleloia! Namirapiratra tamin'ny voninahitr'Andriamanitra ny tarehiny; ary namirapiratra tamin'izany voninahitra izany izy, tahaka ny tavan'i Mosesy raha nidina avy tany Sinay izy. Tsy nahajery azy ireo ny ratsy fanahy noho ny voninahitra. Ary rehefa nambara ny fitahiana tsy manam-pahataperana ho an'ireo izay nanome voninahitra an'Andriamanitra tamin'ny fitandremana ny Sabatany ho masina, dia nisy antso lehibe fandresena nanohitra ny Bibidia sy ny Sariny.”

“Dia nanomboka ny taona Jobily, rehefa tokony hiala sasatra ny tany.” Review and Herald, 21 Jolay 1851.

Miverina Jesosy ary miala sasatra ny tany mandritra ny arivo taona, araka ny asehon'ny Sabatan'ny tany amin'ny taona fahafito sy ny Jobily ho tandindona. Ao amin'ny andininy fahatelo amin'ny Levitikosy telo amby roapolo, ny Sabata amin'ny andro fahafito ho an'ny olona dia voalaza ho fampidirana ny toko izay mifarana amin'ny fahavalo, izany hoe ao anatin'ny fito, ary maneho ny Sabatan'ny taona fahafito izay ijanonan'ny tany hiala sasatra.

Ary ny Tompo niteny tamin'i Mosesy ka nanao hoe: Mitenena amin'ny zanak'Isiraely, ka lazao aminy hoe: Momba ny fetin'i Jehovah, izay hambaranareo ho fivoriana masina, dia ireo no fetiko. Henemana no hanaovana asa; fa ny andro fahafito dia sabatan'ny fitsaharana, dia fivoriana masina; aza manao asa akory amin'izany; sabatan'i Jehovah izany any amin'ny fonenanareo rehetra. Levitikosy 23:1–3

Ny alfa-n'ny toko fahatelo amby roa-polo dia ny Sabata amin'ny andro fahafito, ary ny omega-n'io toko io dia ny arivo taona izay hahafito ny tany, izay efa nasehon'ny Sabata amin'ny taona fahafito ho an'ny tany sy ny jobily ho tandindona. Ny alfa-n'ily toko dia ireo fety amin'ny lohataona izay manomboka amin'ny Sabata amin'ny andro fahafito ka mifarana eo amin'ny andininy faharoa amby roa-polo; fa ny omega-n'ily toko kosa dia mifarana amin'ny andro faharoa amby roa-polo amin'ny volana fahafito, arahin'ny Sabata ara-pomba amin'ny andro fahavalo, izay maneho ny Sabata amin'ny taona fahafito ho an'ny tany.

Ny andininy iray ka hatramin'ny roa amby roapolo dia maneho ny asan'i Kristy amin'ny maha-Mpisoronabe any an-danitra Azy ao amin'ny fitoerana masina; ny andininy telo amby roapolo ka hatramin'ny efatra amby efapolo kosa dia maneho ny asany ao amin'ny Efitra Masina Indrindra. Ny Levitikosy dia tandindon'ny fisoronana, ary maneho ny asa fanompoan'i Kristy amin'ny maha-Mpisoronabe Azy. Ny Sabata alfa amin'ny andro fahafito dia miverina hatrany amin'ny famoronana, ary ny Sabata omega amin'ny taona fahafito dia miitatra hatrany amin'ny tany natao vaovao. Ny Levitikosy toko faha-roa amby roapolo dia mandrakotra ara-tantara hatramin'ny famoronana ka hatramin'ny famoronana indray.

Ny fifaliana na ny henatry ny hafatra ara-paminaniana dia tandindon'ireo izay manana ny hafatry ny Antso Miasakalina na sandoka iray. Mandra-pampidirana io fahamarinana io ao anatin'ny fitantarana, dia tsy ho voamarika ilay olana izay miteraka ny henatra. Ireo izay manana ny diloilo tena izy dia tsy hahavery io hevitra io. Ny fifaliana dia asehon'ireo izay nesorina ny fahotany, ary soloin'ireo izay mankalaza ny fetin'ny tranolay izy ireo.

Ary ny Teny dia tonga nofo ka nonina teto amintsika; ary hitanay ny voninahiny, dia voninahitra tahaka ny an'Ilay Lahitokana nateraky ny Ray, sady feno fahasoavana sy fahamarinana. Jaona 1:14.

Ny teny grika nadika hoe “nonina” dia midika hoe “nitoby tao anaty tabernakely.” Tonga nofo i Jesosy ary nitoby tao amintsika. Noraisiny ny toetrantsika maha-olona, ny tabernakelintsika, ny lainintsika, ny tranohevanay, ny nofontantsika. Izao no nilazan'i Petera izany:

Eny, ataoko fa mety izany, raha mbola ato anatin'ity tabernakely ity aho, ny hampifoha anareo amin'ny fampahatsiarovana; satria fantatro fa tsy ho ela dia hiala amin'ity tabernakely ity aho, araka izay efa nasehon'i Jesosy Kristy Tompontsika tamiko. 2 Petera 1:13, 14.

Hoy i Paoly dia nilaza izany toy izao:

Fa fantatsika fa raha ravana ity trano etỳ an-tany ity, dia ny tranolaintsika, dia manana trano avy amin'Andriamanitra isika, dia trano tsy nataon-tanana, mandrakizay any an-danitra. Fa amin'izao no ierarentsika, ka maniry fatratra hotafiana ny tranontsika izay avy any an-danitra; raha toa ka, rehefa mitafy isika, dia tsy ho hita mitanjaka. Fa isika izay ato amin'ity tabernakely ity dia mitaraina, satria vesaran-javatra; tsy hoe satria te hiala fitafiana isika, fa te hitafy bebe kokoa, mba ho voatelin'ny fiainana ny mety maty. 2 Korintiana 5:1–4.

Ny Fetin'ny Trano-lay dia tandindon'ny fanisiana tombo-kase ny iray hetsy sy efatra alina amby efatra arivo, izay tanteraka rehefa vohaina ny varavaran'ny lanitra. Rehefa esorina ny fahotan'ny

iray hetsy sy efatra alina amby efatra arivo, dia hararaka tsy misy fetra eo amin'ny fiangonana mpandresy ny Fanahy Masina. Vita ny fitsarana ho an'ny iray hetsy sy efatra alina amby efatra arivo, ary izay voaisy tombo-kase dia mivoaka hitory ny antso mafy ataon'ny anjely fahatelo eo ambanin'ny herin'ny Fanahy Masina, araka ny asehon'ny Fetin'ny Trano-lay.

Ny vatantsika dia tempoly sy lay, izay tabernakely. Ireo izay niangona tany Jerosalema hankalaza ny fetin'ny tabernakely dia nankalaza fa voafafa ny fahotany. Mosesy no nampiasaina hanangana ny tabernakely tany an-efitra, ary ny fetin'ny tabernakely any amin'ny farany dia nankalazaina tamin'ny fipetrahana tao anaty trano rantsankazo tany an-efitra, fa i Jesosy mandrakariva maneho ny farany amin'ny alalan'ny fiandohana.

Koa amin'izany, ry rahalahy masina, izay mpiombona amin'ny fiantsoana avy any an-danitra, hevero ny Apostoly sy Mpisoronabe amin'ny finoantsika, dia Kristy Jesosy; Izay nahatoky tamin'Ilay nanendry Azy, tahaka an'i Mosesy koa izay nahatoky tamin'ny ankohonany rehetra. Fa Izy dia natao mendrika voninahitra lehibe kokoa noho Mosesy, satria izay nanorina ny trano no manana haja mihoatra noho ny trano. Fa ny trano rehetra dia misy manorina; fa Izay nanorina ny zavatra rehetra dia Andriamanitra. Ary Mosesy dia nahatoky tokoa tamin'ny ankohonany rehetra, tahaka ny mpanompo, ho vavolombelon'ireo zavatra izay mbola holazaina any aoriana; fa Kristy kosa tahaka ny Zanaka eo ambonin'ny ankohonany; ary isika no ankohonany, raha mihazona mafy ny fahasahiana sy ny fifalian'ny fanantenana ho mafy orina hatramin'ny farany. Hebreo 3:1–6.

Mosesy dia ilay mpanompo mahatoky izay nampiasain'Andriamanitra hanangana ny tempolin'ny tabernakely, nefa Kristy, amin'ny maha-Mpisoronabe sy Apostoly Azy, dia manana voninahitra lehibe lavitra noho i Mosesy mpanompo. Ny trano rehetra—hatramin'ny tempolin'ny tabernakely tamin'i Mosesy, ka hatramin'ny tempolin'i Solomona, ka hatramin'ny tempoly nohavaozin'i Heroda nandritra ny enina amby efapolo taona, ny tempolin'olombelona miaraka amin'ny kromôzôma 46 ao aminy, ary ny tempolin'ny Millerita nanomboka tamin'ny 1798 ka hatramin'ny 1844—dia samy naorin'Andriamanitra avokoa. Ao amin'ny tsipika ara-paminaniana momba ireo fiseho samihafan'ny tempoly, izay manomboka ao amin'ny Sahan'i Edena, avy eo rehefa tonga ny ota, eo am-bavahadin'ny Saha, ary avy eo taorian'ny safo-drano, tamin'ny alitara mandra-pahatongan'i Mosesy, ny marika lehibe telo dia i Mosesy sy Kristy ary ny iray hetsy sy efatra arivo amby efatra alina.

Moses sy Kristy no maneho ny alfa sy omega-n'i Isiraely fahiny, ary miaraka izy ireo no maneho ny fitambaran'ny maha-olombelona sy ny maha-Andriamanitra, izay asehon'ny efatra arivo amby efatra alina sy iray hetsy koa. Amin'ny fahatongavan'ny anjely fahatelo, ao amin'ny Apokalypsy toko faha-11, dia asaina handrefy ny tempoly i Jaona, ary amin'ny fahatongavan'io anjely io ihany tamin'ny 9/11 dia asaina handrefy ny tempoly indray i Jaona. Amin'ireo tranga roa ireo dia nasaina navelany ny kianja ivelan'ny tempoly nandritra ny 1 260 andro. Tamin'ny 2023 dia tonga indray io anjely io, ary ny vahoakan'Andriamanitra dia antsoina ankehitriny handrefy ny tempoly. Ny 1 260 andro, na telo andro sy tapany, dia nifarana tamin'ny 2023, ary hatreo ka mandra-pialoha kelin'ny lalàn'ny Alahady dia hatsangana ny tempoly. Ny taona 2024 no nanamarika ny fametrahana ny fanorenana, ary nahitana ny fikomiana niseho ho vondrona izay “nanamavo ny andro

fisehoan-javatra madinika,” ka nanohitra ny famantarana nataon’i Miller ilay tandindona izay mampiorina ny fahitana.

Ary tonga tamiko ny tenin’i Jehovah nanao hoe: Ny tanan’i Zerobabela no nametraka ny fanorenan’ity trano ity; ary ny tanany koa no hahavita azy; dia ho fantatrarao fa Jehovah, Tompon’ny maro, no naniraka ahy ho atỳ aminareo. Fa iza no nanamavo ny andro nisian’ny zava-madinika? Fa hifaly izy ireo, ary hahita ny pilao eo an-tanan’i Zerobabela miaraka amin’ireo fito; izy ireo no mason’i Jehovah, izay mivezivezy etsy sy eroa manerana ny tany rehetra. Zakaria 4:8–10.

Ny fandavana ny fanondroan’i Miller fa i Roma no mametraka ny fahitana, dia fandavana ny fanorenanana, ary izany dia “fanamavoana ny andron’ny zavatra madinika.” Ny hetsika Millerita no hetsika alfa an’ny anjely voalohany sy faharoa, ary ny hetsiky ny iray hetsy sy efatra alina sy efatra arivo no hetsika omega an’ny anjely fahatelo. Mahery roa amby roapolo heny noho ny alfa izany. Amin’io hevitra ara-paminaniana io, ny fanorenan’ny hetsika Millerita no “andron’ny zavatra madinika.” Ny manamavo izay fahamarinana fototra aseho eo amin’ny takelaka roan’i Habakoka, dia ho faty, fa ny fahitana izay aorina ao amin’ny andininy faha-efatra ambin’ny folo ao amin’ny Daniela iraika ambin’ny folo dia ilay fahitana iray ihany izay nofaritan’i Solomona.

Raha tsy misy fahitana, dia ringana ny vahoaka; fa izay mitandrina ny lalàna no sambatra. Ohabolana 29:18.

Ny fahitana momba ny vato famaranana dia mahatalanjona, satria manondro fa ilay vato fehizoro fototra dia izy ihany koa no vato famaranana, nefa manana hery avo roa amby roapolo heny. Ny fitsapana fototra alfa tamin’ny 2024 dia ny hafatry ny fanisiana tombo-kase ivelany ara-tsaina, ary ny fitsapana omega momba ny tempoly tamin’ny 2026 dia ny hafatry ny fanisiana tombo-kase anatin’ny ara-panahy. Ny iray dia mampahafantatra ny sarina sy ny mariky ny bibidia, ary ny iray kosa ny sarina sy ny mariky ny Andriamanitra. Io fitsapana omega anatin’ny io dia asehon’ireo tandindona roa ao amin’ny nofin’i Miller izay tsy maintsy faritana ao anatin’ny tontolon-kevitra ny zava-miseho amin’ny andro farany. Inona ny trano fitahirizana? ary inona ny hena?

Ho tohizantsika ao amin’ny lahatsoratra manaraka ireo zavatra ireo.

Ny fanambadiana jiosy tamin’ny andron’i Jesosy dia niforona tamin’ny dingana lehibe telo, ka matetika niely nandritra ny volana maro na herintaona. Ny dingana voalohany dia ny fanambadiana ara-dalàna, izay antsoina hoe firafozana; amin’izany no anorenana ara-dalàna ny fanambadiana, nefa mbola misaraka ihany ny ampakarina sy ny mpampakatra, raha miverina any an-tranon-drainy kosa ny mpampakatra mba hanomana fitoerana ho an’ny ampakariny. Izany no antony niantsoana an’i Maria, vadin’i Josefa, ho vadiny, na dia mbola tsy niara-nonina aza izy ireo. Ny tsy fahatokiana nandritra izany fotoana izany dia noheverina ho fijangajangana.

Tsy azo antoka ny fe-potoana fiandrasana, ary mety haharitra andro vitsivitsy, herinandro maromaro, na volana. Io tsy fahazoana antoka io dia singa tena ilaina amin’ny fanoharana. Mety hiandry hatramin’ny herintaona ny ray, mba hanamafisana ny fahadiovan’ny ampakarina. Tsy nanambara ny andro na ny ora marina hiverenany ny mpampakatra, satria ny rainy no tompon’ny

fanapahan-kevitra ny amin'izay fotoana tokony hanaovany izany, ka fantatry ny ampakarina fa ho avy ny fampakaram-bady—nefa tsy fantany hoe rahoviana. Natao fanahy iniana izany tsy fahazoana antoka izany, ary mandra-pandidin'ny ray ny mpampakatra handeha haka ny ampakariny dia mbola niandry avokoa izay rehetra voakasika.

Rehefa niteny ny ray hoe: “andehana alao ny ampakarinao”, dia tonga amin'ny alina ny mpampakatra, miaraka amin'ny sakaizany, mihorakoraka sy mitsoka trompetra. Tamin'ny alina mandrakariva no nanaovana izany mba hialana amin'ny fandehanana lavitra eo ambanin'ny hafanan'ny andro, izay mety ho manavesatra ao amin'ny tanin'ny Isiraely. Iaina ny fanilo sy ny diloilo, satria tsy nisy jiron-dalambe, ary mety haharitra ora maro ny filaharana. Ny fanehoam-pomba ara-pombafomba tena izy tamin'ny fanambadiana hebreo fahiny, izay nambara nandritra ny filaharana, dia izao: “Indro, avy ny mpampakatra!”

Ang mga dalaga (mga abay) sa talinghaga ay hindi mga babaing basta lamang nandoon; sila ay mga tagapaglingkod ng kasintahang babae, na naghihintay na kasama niya, inaasahang sasama sa prusisyon, at may pananagutang maging handa sa anumang oras at magdala ng kani-kaniyang langis upang tanglawan ang daan patungo sa bahay ng kasintahang lalaki. Ang mga sulo ay madaling maubos, kaya kinakailangang magdala ng dagdag na langis sakaling humaba ang paglalakbay. Walang sama-samang pagbabahaginan ng langis.

Ara-dalàna eo amin'ny fombafomba sy ny fanambadiana fahiny ny fahatarana, ary tsy olana izany teo amin'ny lafiny kolontsaina. Nampoizina ny fahatarana, ary ara-dalàna ny resin-tory. Tsy eo amin'ny fatoriana no misy ny fanavahana, fa eo amin'ny fiomanana, fa tsy eo amin'ny fiambenana. Tsy niomana hiatrika fahatarana ireo virijina adala, tahaka ny nataon'ireo hendry. Hatory avokoa ny rehetra, satria ny fe-potoana manomboka amin'ny fifamofoana ara-dalàna ka hatramin'ny fahatanterahan'ny fanambadiana dia mety haharitra herintaona.

Raha vao tonga tao an-tranon'ny mpampakatra ny filaharana, dia nanomboka ny fanasana fampakaram-bady ary nakatona mandrakizay ny varavarana, ka izay tonga tara dia tsy navela hiditra. Tsy habibiana izany—fa fomba fanao, satria na iza na iza mandondòna aty aoriana, rehefa efa nakatona ny varavarana, dia midika izany fa tsy anisan'ily filaharana izy.

Tsy namorona sary an'ohatra i Jesosy, ary tsy nanome fanazavana momba io fanoharana io Izy, tahaka izay nataony matetika. Tsy nilainy ny nanome fanazavana, satria ireo antsipiriany ara-kolontsaina rehetra ireo dia takatry ny mpihaino Azy tsara avokoa. Fanambadiana Tatsinanana tena izy no tondroin'i Jesosy, fa tsy hevitra ankapobeny na an'ohatra.

Ny tsipiriany dia tohanan'ny fijoroana vavolombelon'ny Hebreo amin'ny fahafenoany, ary koa ny an'ireo mpahay tantara tamin'ny vanim-potoana romana sy grika.

Ny Mishnah (taonjato faha-2 taor. J.K., nefa mitahiry ireo fomba amam-panaon'ny vanim-potoanan'ny Tempoly talohan'ny taona 70 taor. J.K.)

Ny Talmuda (fitambaran-tsoratra tatỳ aoriana, nefa mitanisa fanao taloha)

Josèphe (mpahay tantara jiosy tamin'ny taonjato voalohany)

Litorjian'ny fampakaram-bady rabinika sy adihevitra ara-dalàna

Mpandinika Grika-Rômana momba an'i Jodia

Tsy manolotra “boky torolalana momba ny fampakaram-bady” voalamina tsara i Josephus, kanefa ny antsipiriany ara-dalàna sy ara-kolontsaina izay raisiny ho efa fantatra dia mifanaraka tanteraka amin'ny fanoritsoritana ao amin'ny Mishnah/Talmud. Ny Mishnah no loharano fototra.

Nipaka mafy tamin'ny mpihaino jiosy tamin'ny taonjato voalohany io fanoharana io, satria tsy nisy na inona na inona tao amin'ny Matio 25 mila hazavaina. Ny fahatongavana amin'ny sasakalina dia zavatra mahazatra, ny jiro sy ny diloilo dia filàna miharihary, ary ny fahatarana eo anelanelan'ny fifamofoana ara-dalàna amin'ny fanambadiana sy ny filaharana amin'ny sasakalina dia zavatra nampoizina, ary ny varavarana mihidy dia fomba fanao mahazatra tokoa! Ireo virijina izay voahilika dia afa-baràka, ary teo imason'ny mpihaino jiosy tamin'ny andron'i Jesosy, dia tena mendrika tanteraka ny fahafaham-baràkan'ily virijina adala. Noho izy ireo nahafantatra tsara ny fombafomba, dia tsy hanana fangorahana velively amin'ireo virijina adala ny mpihainon'i Jesosy, satria fantatry ny rehetra fa ny fiomanana dia andraikitra tsy azo ialana ho an'izay virijina rehetra nantsoina handray anjara tamin'ily filaharana. Tena niharihary loatra tamin'ny mpihaino jiosy ireo fahamarinana ireo ka tsy nila nanome fanazavana momba ily fanoharana mihitsy i Jesosy.